

Matr.nr. 2v Vandel

Ejendommen er udstykket i 1914 fra matr.nr. 2c Vandel (Skovgaard)

1914

Carl Sørensen

(oplysninger om Carl Sørensen savnes)

Ejendommen blev skødet fra Christian Holger Petersen, Skovgaard til Carl Sørensen med kirketiende, dateret 4. læst 13. november 1914.

Ejendommen var sat til hartkorn 1 skp. 0 fjk. 1½ alb.

Præstetiende 2 3/4 tønne rug.

Konge- korn- og kvægtiende 2 fjk. rug.

I forbindelse med handelen udfærdigedes en panteobligation til Chr. H. Petersen på 3.000 kr.

Man må gå ud fra, at Carl Sørensen lod bygningerne opføre.

Udtrykket med kirketiende skal forstås således, at ejeren af den handlede jord, var medejer af Randbøl Kirke. Det har relation til de fire bønders køb af kirken fra Engelsholm i 1700 tallet, som er nævnt på mindestenen ved Bindeballegaard.

1915

Johannes Thorvald Nielsen

Skøde fra Carl Sørensen til Johannes Thorvald Nielsen med kirketiende, dateret 2. læst 12. november 1915.

Folketælling 1916:

Johannes Th. Nielsen født 11/2 1879, landmand, tjent 700 kr. formue 2500 kr. skat 10 kr.

Karen Nielsen født 27/2 1877, husmoder

Marie Nielsen født 6/8 1912, barn

Klara Nielsen født 7/11 1913, barn

1918

Kristian Hansen Kristensen

(oplysninger savnes)

Skøde fra Johannes Thorvald Nielsen til gårdejer Kristian Hansen Kristensen med kirketiende, dateret 15. januar 1918, læst 1. februar 1918.

1918

P. Nielsen

(oplysninger savnes)

Skøde fra Kristian Hansen Kristensen til P. Nielsen med kirketiende, dateret 24. april 1918, læst 3. maj 1918.

1918

Søren Nielsen Sørensen

(oplysninger om Søren Nielsen Sørensen savnes)

Skøde fra P. Nielsen til Søren Nielsen Sørensen med kirketiende, dateret 18. september 1918, læst 27. september 1918.

1920

Lorens Mersch

Den 14. december 1920 købte Lorens Mersch ejendommen for 22.400 kr. Den udgjorde af hartkorn

1 skp., 1 ½ fdk. Areal 18,9 hektar svarende til ca. 34 tønner land.

Kopi af det håndskrevne skøde og det tilhørende matrikelskort vises nedenfor.

(Matrikelskort er den gamle betegnelse, nu hedder det matrikelkort).

Folketælling 1921:

Lorens Mersch født 6/5 1870 i Ribe, husfader
Sofie Mersch født 24/5 1874 i Dybbøl, husmoder

Lorens Mersch født 1/2 1913 i Vejle, barn

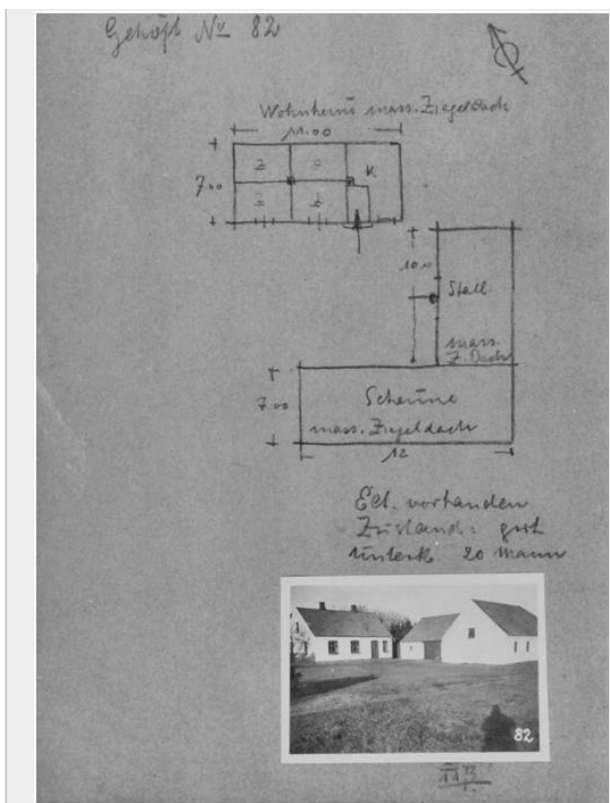
[illegible]

Bemærk, at matrikelskortet
stammer fra udstykningen af ejendommen fra
Skovgaard i 1914.
1922
Marius Rasmussen Uth
Marius Rasmussen Uth købte ejendommen af
Lorens Mersch med kirketieniende ved skøde af
28. februar 1922.
Marius Rasmussen Uth var søn af Rasmus
Peter Knudsen Uth og hustru Kirsten
Rasmussen Uth, som ejede ejendommen
matrikel nr. 3b af Hofmannsfeldt. Denne gård
lå ca. halvanden kilometer vest for
Rygbjerggaard inde på den nu nedlagte
Flyvestation Vandel.
Efter faderens død i 1925 drev enken gården
videre, sammen med to andre brødre og en
søster til Marius, som alle forblev ugifte.
Gården blev beslaglagt af tyskerne i 1944.
Folketælling 1925:
Marius Rasmussen Uth født 30/3 1894 i Skibet,
husfader, landbrug
Kirstine Rasmussen Uth født 8/5 1888 i
Egtved, husmoder
Asta Rasmussen Uth født 12/8 1924 i Randbøl,
barn
Ved folketællingen i 1930 er tilkommet to børn
mere:
Viggo Rasmussen Uth født 13/3 1927 i
Randbøl, barn
Pige født 12/8 1930 i Randbøl,
barn
samt
Ernst Peter Nielsen født 5/7 1910 i Haderslev,
tjenestekarl
1944
Besættelsen

Da den tyske værnemagt havde besluttet, at
der skulle etableres en tysk militær flyveplads i
området syd for Vandel, gik et omfattende
arbejde i gang med erhvervelse af de berørte
arealer og de mange landejendomme og huse
der lå indenfor den kommende flyveplads
grænser.
Dette skete efter et fastlagt mønster med
bestemte procedurer og dokumenteret i
standardiserede formularer.
I princippet var den danske stat, som på
tyskernes vegne overtog de berørte
ejendomme mod erstatning, men i praksis
udført af amterne, i dette tilfælde Vejle Amt.
De juridiske aspekter og udfærdigelsen af
dokumenter, samt udredning af pengebeløb
blev her i området varetaget af
landsretssagfører Dr. Jur. Clausen,
Jomfrustien 5, Haderslev.
Første trin var en besigtigelse af ejendommene
med tilhørende skitsering og fotografering
udført af den tyske værnemagt ved
Stellvertretende Baurat
(Vicebygningsinspektør) Hermann Sülling.
Dette arbejde foregik i det sene efterår 1943.
I begyndelsen af januar 1944 modtog
lodsejerne et beslaglæggelsesdekret fra
Intendanten hos den Øverstbefalende for de
tyske Tropper i Danmark på såvel dansk som
på tysk, til fordel for den tyske Værnemagt,
Generalen for Luftvåbnet i Danmark.
Standarddokument.
I slutningen af januar 1944 tilskrev Vejle Amt
de berørte lodsejere hvornår de skulle forlade
deres ejendom, mange pr. 15. februar.
Dernæst fik de berørte lodsejere én for én
besøg af en vurderings- og
besigtigelseskommision, normalt bestående af
den lokale sognefoged, en repræsentant fra

Vejle Amt og en person fra den tyske værnemagt.
Herunder blev der "aftalt" med ejerne hvor meget der skulle stilles til rådighed for tyskerne og fastlagt en lejeaftale og pris for brug af ejendommene. Lejekontrakten var et standarddokument.
For en del af beboerne fandt disse besøg allerede sted fra omkring juletid 1943 og frem.
Der kunne klages over erstatningens størrelse til et vurderingsnævn, hvilket en del benyttede sig af, herunder Marius Uth. Men i reglen uden virkning.
Et af de juridiske dokumenter var en såkaldt skødeklause, som fastsatte, at de tidligere ejere af ejendommene havde tilbagekøbsret til dem, når krigen var slut, medmindre den danske stat bestemte at de skulle anvendes til offentlige formål. Det var tilfældet for alle de ejendomme, som lå indenfor det område, som senere blev til Flyvestation Vandel, herunder Marius Uths.
Efter krigen nedsattes en række afviklingskommisioner, som skulle rede trådene ud efter blandt andet sagerne om de beslaglagte ejendomme.
Herfra kendes "Registrering Vejle og Ribe amter, Beskrivelse af flyveplads Vandel", hvoraf fremgår hver enkelt ejendoms status efter krigen og blandt andet hvor meget de daværende ejere fik tilkendt i erstatning. En kopi af denne beskrivelse forefindes på Lokalarkivet i Vandel.
På Lokalarkivet findes tillige en hel række originaldokumenter fra Marius Uths ejendom i Vandel vedrørende hændelsesforløbet gennem besættelsen. Nedenfor vises et udpluk af de mest markante af disse skrivelser.
Tillige ses en kopi af "Glimt fra tiden januar-februar 1943" skrevet af Marius Uths søn

Viggo Uth i 1993 og afleveret til lokalarkivet sammen med førnævnte dokumentssamling.
02/37 A249 Glimt fra TIDEN Januar-Februar 1943. Vinteren 1943 tjente jeg i Åst ved Johannes Lomholt. Det var jo under besættelsen af tyskerne, og da så rygterne begyndte med at Området ved vandel skulle bruges til flyveplads, blev folk urolige. Lige efter nytår stoppede "Vandelgrisen" (et øgenavn for vejlegrindsted banen) ud for Hans Pedersen og ud strømmede det med folk der havde taget arbejde for tyskerne. Noget af det første de startede med, var at fælde skov. Vi havde til gården i vandel en skov på nogle tdr. land, og i løbet af en lille uge var skoven fuldstændig væk og træet kørt bort. Det skal lige bemærkes, at Far ingens besked fik om sagen, så det gik ham hårdt på. Så kom der 1 februar ordre om at vi senest 15 februar skulle være ude af gården. Tyskerne ville "leje" den! En kommission blev pålagt at bedømme Ejendommene. Vores blev sat til 32.000 kr. hvoraf 75% blev udbetalt gennem advokat, der så skulle indløse gælden, for resten så gik videre til Far, men for dette skete, var en installation under staten blevet enige om at der skulle trækkes 2.100 kr. fra de 32.000 der efter deres bedste overbevisning var for høj! Jeg ved der blev fæstet en del korrespondance ang. dette, men om han fik forhindret, at beløbet blev fratrukket, ved jeg ikke. Tiden indtil flytningen var også anderledes. Der kom mange gæster hver dag, for var det nærmest kun på postbudet der besøgte os! Nu strømmede det ind med gæster - dog ikke i stuen, men i kostalden hvor der var lunt. Dagen lang var der ca. 10 til 15 arbejdere der skulede fra arbejdet, for så at blive drevet tilbage af sjakbojsen. Spisepausen tilbragte de dag køerne med madkassen på knæene, hvilket da også resulterede i at en stakkels ko med "roemave" ikke kunne vente til spisepausen var over og afleverede med et host dagens samlede opbærede kloværling i ansigt og madkasse på den uheldige sultne arbejder! Omkring fyraften forlod mange af vores hønse den hjemlige arne - om det var i nedtrykt sindstæmning vides ikke - men i den forkerte gryde kom de jo nok. Ulykken var jo nok ikke så stor for efter 1 januar var der alligevel ingen øg at samle ind! Alle dyr skulle følge med gården, men på en eller anden måde fik far arrangeret at den gamle 2 "svot" kom på slagteri, den fik tyskerne ikke. Ved den tyske øverstbefalende i vandel, fik fart forskud 500 kr. til flytning, hvordan flytningen til et sted foregik, ved jeg ikke. Jeg tror det var Ude Sørensen fra et ved der flyttede for dem og en overgang arbejdede far for samme vognmand, der også kørte med heste. Den første frisdag efter flytningen, cyklede jeg fra Åst ud til den nu forladte ejendom. Det ligefrem lyst ud af det hele at nu var alt hvad der havde med barndommen at gøre, slut. Barndomshjemmet var overtaget af tyskerne og det var mildest talt ikke venlige tanker jeg omfattede dem med. Køer, svin og høns var væk, de var opstaldet hos sine sørensen i rygbjerg. Men et dyr var tilbage "BRUX". Jeg husker ikke hvornår brix blev købt, men i forhold til "BRUNE" som var dens forgænger, var den meget språk og der var ikke en dag, hvor den ikke slog bagud, med det resultat at bagbenene kom udenfor skaglerne. Kun foran mælkevognen gik den roligt og stoppede selv ud for hver eneste mælkejunge, den kom forbi. Engang rev den det ene øjenlåg på koblingskrogen, det blev syet af dyrlægen, men efter det løb øjet altid i vand. Da jeg den søndag kom ind i hestetalden, drejede den hovedet. Der var for mig ingenting tvivl om, at den kendte mig. Den havde aldrig været interesseret i at blive kølet for, så lagde den ørerne ned. Det glemte den visnok i dette tilfælde. Da det for mig så ud til at den stod og græd, gik jeg op i båsen og lagde armene om halsen på den, og hvis brix; øjne løb med vand, så sprøjtede det ud af mine! Det var sidste gang jeg så den, og den er jo nok også flyttet til Rygbjergsgård. Far købte jo så en ejendom i Vejen, og efter krigen fik han besked på at han ikke kunne få ejendommen i Vandel igen. Alle beslag, lagte Gårde blev påny vurderet. Under krigen var vores ejendom beboet af "FLYVEKUSKE"-folk, der med vogn og heste, kørte for tyskerne. I mangel af brændsel blev vinduer, døre og porte i Udhusene brugt. Så det var jo et miserabelt syn der mødte disse vurderingsmænd fra København. Det var jo da tydeligt for enhver at der var betalt alt for meget for gården! Der blev rejst krav om tilbagebetaling af ca. 4000 kr. I fællesskab med andre grundejere blev der ført retssager mod staten og blev under disse, frikendt, men til gengæld fik de aldrig de resterende 25% af købsprisen udbetalt! Dette er en beskrivelse af et kort udsnit af tiden under den tyske besættelse af Danmark. Mens jeg skrev dette, kom jeg i tanker om, at det netop i denne måned, er 50 år, siden beskrivelsen startede. Med håb om at den tid aldrig kommer igen, , , , Egernsund 15-1-1993. <i>Viggo Uth.</i>

Stellvertretende Baurat

(Vicebygningsinspektør) Hermann Süllings
skitse og foto af ejendommen.

Der ses, at ejendommen blev tildelt tysk nr. 82,
at der var elektricitet installeret og at
ejendommens tilstand var god, samt at der var
plads til 20 mand. Stuehuset og svinestalden
havde tegltag, medens stalden havde bliktag.
Siden blev udfærdiget i november 1943.

02/32 A 2493

Oversættelse.

Intendanten
hos den Øverstbefalende for
de tyske Tropper i Danmark.
(Bedarfsstelle)
København, den 7. Januar 1944

Abt. IVa (III.6) Ag.: 63 m 16 5a/Vandel By

Beslæggelsesdekret Nr. 731

i Medfør af Forordning af 4.9.1943 fra den Øverstbefalende for de
tyske Tropper i Danmark vedrørende Beslæggelse af Bygninger og
Grundstykker.

Den Dem tilhørende i V A N D E L B Y
Matr.Nr.: 2 v

Størrelse:
beliggende Ejendom, landbrugsmæssigt Inventar (efter nærmere Overens-
komst med Luftvaabnet) er i Henhold til § 1 i ovennævnte Forordning
fra og med dette Dekrets Udlævering beslagtalt til Fordel for den ty-
ske Værnemagt, Generalen for Luftvaabnet i Danmark.

De har at afholde Dem fra enhver Disposition over den beslaglagte
Ejendom (jfr. § 2 i ovennævnte Forordning).

I Henhold til § 4 i ovennævnte Forordning har De Ret til at stil-
le Krav om Godtgørelse eller Erstatning for den beslaglagte Ejendom. An-
dragende om Godtgørelse eller Erstatning vil være at indsende til
"Udenrigsministeriets Kommitterede i Industrisager", Adresse: Vestre
Boulevard 20, København, og skal indeholde nøjagtige Oplysninger om
løbende Udgifter til periodiske Ydelser, saasom Skatter og Forsikrin-
ger, og endvidere Oplysninger om Tab ved Afbrudelsen af Ejendommens Ud-
nyttelse, d.v.s. det Tab, der er begrundet i Bortfald af Indtægter som
Følge af Beslæggelsen.

Godtgørelsens eller Erstatningens Fastsættelse sker ligesom hidtil
i Overensstemmelse med de danske Bestemmelser om Friskontrol (jfr. det
danske Indenrigsministeriums Bekendtgørelse af 1.12.1942) ved Generalen
for Luftvaabnet i Danmark.

I Tilfælde af, at Inventar overtages, skal De opsætte en Inventar-
fortegnelse i 2 Eksemplarer, hvilken Fortegnelse vil være at medunder-
skrive af Dem.

Remningen af de beslaglagte Ejendomme vil blive gennemført inden

Det nøjagtige Remningstidspunkt vil blive fastsat af Generalen for
Luftvaabnet i Danmark.

For Rigtigheden:
Underskrift. (sign.) Dr. Dreessen.
Oberzahlmeister

Hr. Marius Rasmussen Uth,

02/32 A 2493

V E J L E A M T .

Vejle, den 31. Januar 1944. Journ. Nr. X V 2173/43.

Man beklager at maatte gøre Dem bekendt med, at den tyske
Værnemagt i en Dags Dato her modtaget Skrivelse har meddelt, at De
skal have rummet Deres Ejendom senest den 15. Februar d.A.

Det tilføjes, at en Vurderingsforretning vil blive fore-
taget antagelig i Løbet af indeværende Uge.

W. Kuntz - Udgift
ost.

Dr. jur. Clausen
Landsretssagfører

Telefon Nr. 2283 3548.

HADERSLEV, den 22. Febr. 1944.
Jomfrustri 5

Idet jeg herved fremsender Udkast til Kontrakten med Varnemagten, skal jeg anmode Dem om at underskrive Kontrakten sammen med Deres Hustru, samt at lade Deres Underskrift bekræfte af to Vitterlighedsvidner paa Hovedkontrakten. Kontrakten over Løsesret skal ogsaa underskrives af Dem og Deres Hustru, med det behøves ikke at Underskriften bekræftes af Vitterlighedsvidner. Hovedeksemplaret af saavel Ejendoms- som Løsesrekontrakten bedes De straks tilbagesende til mig, og de 75 % af Kontraktssummerne bliver Dem saa straks tilsendt. De medfølgende Genpartier er til Dem.

Med Højagtelse

Dr. jur. Clausen

Dr. jur. Clausen,
Landsretssagfører,
Haderslev.

I Forbindelse med Lejekontrakten af D.D. overdrager Landmand Marius Rasmussen, Uth, Vandel, uden Garanti for Fejlfrihed til til D.T.R., repræsenteret ved Oberfeldtsalmester Taubert, nedanfor specificerede levende og døde Beslag, saaledes at det fra 1 Dag staar for D.T.R.'s Regning og Risiko:

1 Heat, 3 Køer og Kalvekvier, 2 Ungkreaturer, 3 Ungavin, 25 Høns.
1 Elektromotor, 1 enkelt Plov, 1 Ukrudtskarve, 1 Fjedertandskarve,
1 Slibesten, 1 Afløpumpe, 1 enkelt Radrenser, 1 Roerasper, 1 Hakkelses-
maskine, 1 Transportspand, 1 Kassevogn, 1 Bilvogn
for:

Kroner: 8.650,00

skriver: Otte Tusinde Seks Hundrede og Femti Kroner, som betales paa den 1 Lejekontrakten aftalte Maade.
Overdragelsen finder Sted samtidig med at Ejendommen overgives i R.t. Lejekontrakten.

Afregning

for Landmand Marius Rasmussen Uth, Vandel pr. Egtved

Kontraktsum		Kr. 30.150,00
Udbetalt til Dem	Kr. 9.300,00	
" Flyttehjælp	" 500,00	
" Finansministeriet	" 371,25	
Indlöst Kreditforeningen	" 8.841,34	
Udbetalt til Chr. H. Pedersen, Vandel	" 5.400,00	
" Vandel Mergelselskab	" 120,74	
" Amtstueskat til 15/2-44	" 6,72	
1/2 Stempel og Tinglysningssgebyr	" 41,30	
For Indfrielse af Pantegulden, Porto m.v.	" 50,00	
Hoslagt i moteret Check	" 5.518,65	
Kr.: 30.150,00	Kr.: 30.150,00.	

*Landmand Marius Rasmussen Uth
Hørremarken, Hjørn.*

INDENRIGSMINISTERIET

Slotsholmsgade 10, K. - Telefon C. 16909

København, den 26 marts 1952.

3. kt. j. nr. 9018^{54h} 46.

I forbindelse med tidligere brevveksling, senest skrivelse herfra af 9. april 1951, vedrørende ejendommen matr. nr. 2 y, Vandel by, Randbøl sogn (reg. over skødeklauselejeendomme i Vejle amt nr. 32),

skal man meddele, at der nu er truffet bestemmelse om, at ejendommen i sin helhed inddrages under Vandel flyveplads. Som følge heraf ophæver indenrigsministeriet herved den Dem tilkommende tilbagekøbsret til ejendommen, jfr. bestemmelsen i § 4, stk. 1, i lov nr. 377 af 12. juli 1946 om rådigheden over visse faste ejendomme, der er overgået i statens eje (skødeklauselejeendomme), m. m.

P. M. V.
E. B.

Marius Rasmussen
Hr. Marius Rasmussen Uth,
Hørremarken,
Vejle.

Endeligt afslag på tilbagekøbsretten af
ejendommen. Bemærk at der næsten er gået
syv år efter besættelsens ophør til denne
afklaring kunne finde sted.